

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre anu 6 fl., $\frac{1}{2}$ anu
3 fl., $\frac{1}{4}$ anu 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 anu 18 frcs., $\frac{1}{2}$ anu
9 frcs., $\frac{1}{4}$ anu
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Unu siru garmond:
odată 7 cr., a doua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fie care publică-
tiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blașiú.

Anulú IV.

Blașiú 10 Novembre 1894.

Numérulú 47.

Kossuth II.

Orgiile kossuthiste ér aú inceputú. Kossuth Ferencz, „fiulú guvernorului“, s'a ținutú de vorbă și a venitú, să se așede în Ungaria. Evenimentulú acesta forméză la Ungurí o serbătóre națională, și serbătórescú este deci entusiasmulú, cu care întimpină ei evenimentulú acesta.

Mai întâiú primire solemnă în Buda-
pesta pe sama „fiului guvernorului“, pe
sama la alú doilea Matia Corvinulú.
Apoi agitarea țerei printr'o călătorie
resvrătítóre a lui prin țară.

Momentulú politicú alú acestorú
orgii kossuthiste vre „Budapester Tag-
blatt“ să-lú ascundă dinaintea celorú ce
aú ochi de vedutú, și o face acésta cu
următórea aseménare:

„Pe terenulú politicú întâlnimú unú
casú de grandomanie furisată, carea e
vrednică de băgarea în samă a politi-
cilorú și filosofilorú etici. Unú bărbatú
de statú însemnatú din Prusia înainte
de asta cu ani și-a atrasú disgrația lui
Bismarck; acesta l'a persecutatú fără
de nici o considerare, și elú a muritú
cu inimă frântă în exilú. Fiulú acestuí
omú vrednicú de compătímire era ali-
pitú cu trupú cu sufletú de tatálú său.
Elú îlú privia de celú mai mare băr-
batú de statú din lume și după mórtea
lui nutria părerea rătăcită, că sufletulú
tătâne-séu vegheză asupra lui.

„După repășirea lui Bismarck fiulú
bărbatului de statú reposatú în exilú a

dobânditú voe de a se întórce în Berlin,
în patria sa. Îndată după sosirea sa
în Berlin a compusú unú manifestú.
În introducere asigură pe împératulú
Wilhelm II despre loialitatea și fide-
litatea sa și preamăresce virtúțile tiné-
rului împératú. Preamărirea acésta cuprinde
înse deodată și o critică aspră a ante-
cesorilorú lui și a membrilorú casei de
Hohenzollern, căci în scrierea aceea se
dicea, că împératulú Wilhelm II a pã-
răsitú tradițiunile casei sale, ér ceialaltí
prinți suntú fără de însemnătate.

„Cu unú cuvintú sub mantéua lo-
ialității spunea manifestulú totú posibilulú,
ce putea să atingă neplăcutú pe împé-
ratulú. Afară de aceea înse scrierea
era compusă și într'unú tonú, care cu
glorificarea proprie a produsú ilaritate
generală.

„Bravulú fiú găti unú esemplarú
de luxú alú manifestului și-lú trimise
directú împératului Wilhelm II. La
câteva zile primi următorulú rescriptú:

„Prea stimatú Domnule! Din co-
misiune preainaltă imi țieaú voe a-ți
împártăși, că Maiestatea Sa a primitú
scrierea dtale și prin mine îți multă-
mesce în chipulú celú mai deobligatú,
că nu ai intențiunea de a detrona pe
Maiestatea Sa și de a te proclama de
rege alú Prusiei. Cu stimă Caprivi.

„Întimplarea a adusú cu sine, ca
bravulú fiú la o alergare de cai să se
întîlnescă cu Wilhelm II așa, că nu
putea să incunjure mai multú pe împé-
ratulú. Cândú îlú arétară împératului,

acesta păși la elú și-i díse suridéndú
a grație: „De locú nu sciam, că noi
suntemú prietini așa de intimi.“ Sub
presiunea acestei ironii crudele trebui
bravulú fiú să părăsescă Berlinulú din nou.“

Așa sună povestea lui „Budapester
Tagblatt“.

Cátú de multú schiopéteză asemé-
narea dintre acestú „fiú bravú“ și dintre
Kossuth Ferencz, ficiorulú revoluționa-
riului Kossuth Lajos, póte să vadă și
orbulú.

Mai întâiú Kossuth Lajos nu și-a
perdutú disgrația unuí ministru numai,
ci a ridicatú arma asupra regelui său,
și din cauza acésta ar fi trebuitú, să
sufere pedépsă de mórte, carea a in-
cunjuratú fugindú din țară. Mai târđiú
exilulú i-a fostú exilú de bună voe.
Elú putea să se întórca în patria sa,
dacă recunoscea de rege pe acela, pe
care-lú declarase de detronatú: elú înse
nu a făcutú acésta, nu a făcutú o nici
chiarú în fața mórții, și de aceea a tre-
buitú să móră afară de patria sa.

E adevératú, că Kossuth Ferencz
încă privesce pe tatálú său „de celú
mai mare bărbatú de statú din lume“
și nutresce „părerea rătăcită, că sufle-
tulú tătâne-séu vegheză asupra lui“. E
adevératú și aceea, că în inima re-
gelni față cu familia lui Kossuth Lajos
dreptatea a făcutú locú bunătății, ier-
tării și îndelungei răbdării. E adevé-
ratú mai departe și aceea, că Kossuth
Ferencz în cuvintările sale „sub man-
téua loialității spune totú posibilulú,

Feuilleton.

P. Dulfu: Isprăvile lui Păcală.

Recenziune.

Progresele, ce le facemú pe terenulú
literarú, și cari suntú aprețiate acum în
tóte părțile, îndemnă de o potrivă la desvol-
tare și artele grafice. Și până cândú înainte
cu celú multú dece ani nu întâlniaí carte ro-
mânescă tipărită cu gustú afară de cele eșite
din stabilimentele Socecú, ađi putemú con-
stata cu bucurie unú mare progresú și în
acéstă direcțiune. Se înțelege, că vorbimú
aci de frați de dincolo, căci puținele nóstre
tipografii românesce de aci își făceau datorința
destulú de bine.

Și am ținutú să constatú încá dela in-
ceputú Inculú acesta, — care va mira póte
pe multí, — din simplulú motivú, că fie o
carte de unú cuprinsú câtú de interesantú și
folositorú, dacă ea și-se va prezinta tipărită
prostú și pe o hârtie totú atâtú de próstă,
în locú de a o ceti cu plăcere, o frunzá-
resci în casulú celú mai bunú cu puținú in-
teresú, ori dacă nu, o arunci purú și simplu
de o lature.

O bună primire și-a asigurată înse
cartea cea mai nouă a compatriotului nostru
P. Dulfu „Isprăvile lui Păcală“, epopee na-
țională în 24 cânturí, cu ilustrațiuni de li-
quide și Hlavša. Cartea e tipărită la Thoma Ba-
silescu, formatulú 8°, hârtia bună și fină,
tipariulú cetetú și frumosú, pagini are 256.

Înainte de ce amú vorbi de cuprinsulú
cărții, ne luámú voe a accentua, că ilustra-
țiile nu ne îndestulescú, și amú fi așteptatú
și în privința acésta mai multú. Ilustrațiile,
afară de vre-o câte-va, suntú primitive și
lucrate cu fórté puțină grije.

„Isprăvile lui Păcală“, după cum se
spune pe frontispitiulú cărții, e o epopee po-
porală, în carea apare în totá frumșeța sa
firea glumetă a poporului românescú.

Cine n'a întâlnitú adese în viața sa
astfelú de Románași, cari cu multă istețime,
nu rafinată, ci naturală, își facú o mulțime
de posne plăcute, de cari parcă doresci, să
și-se întimple câtú de destú?

Repausatulú Simeonú Manguica, membru
onorariú alú Academiei române, în Calen-
dariulú său de pe anulú 1882 publică unú
aménunțitú studiú asupra lui Păcală.

Elú spune, că primele povești despre
Păcală le-a adunatú Arthur Schott din păr-

țile Oraviței la 1845. Mai târđiú, la 1876
s'aú publicatú în editura lui Hîntescu po-
veștile adunate de Schott în numărú de 13,
acum traduse în românesce, la cari s'aú mai
adausú încá 12. Manguica reproduce po-
veștile acestea, pe cari Hîntescu le întitulase
greșitú „întimplări“, și din partea sa mai
adauge încá 2 din celea auzite totú prin
părțile Oraviței. Face apoi unú studiú co-
parativú între Păcală celú românescú, între
Păcală celú italianescú, numitú Giufá, între
celú finlandesú numitú Kullerwo și între celú
grecescú, numitú réu după celú românescú
Băcală, și ajunge la conclusiunea, că „Păcală
românescú de după numele și caracterulú său,
apoi de după aseménarea sa cu Păcală itali-
enescú, este străvechiú și de origine din Italia“.

Tóte „întimplările“ sau „isprăvile“ lui
Păcală, fie acele adunate de Schott, Hîntescu,
Manguica, Dulfu și alții, ne prezintă în per-
sona lui Păcală unú tipú moralú, care cu
istețimea și ingeniulú său nu face réu ni-
ménua, pedepsece numai simplu aplecările
rele, ce le vede în alții, ori résbună supé-
rările, ce i-le-aú causatú ómenii ori lui ori
frațilorú săi.

Și și unulú și ceialaltú din autorii in-
sirați mai susú aú povestitú aprópe acelea-și

ce p $\acute{o}$ te s $\acute{a}$ ating $\acute{a}$ nepl $\acute{a}$ c $\acute{u}$ t $\acute{u}$ pe regele". E adev $\acute{e}$ rat $\acute{u}$ $\acute{i}$ n sf $\acute{a}$ r $\acute{s}$ it $\acute{u}$ $\acute{s}$ i aceea, c $\acute{a}$ t $\acute{o}$ t $\acute{a}$ purtarea $\acute{s}$ i vorba lui Kossuth Ferencz este o continu $\acute{a}$ „glorific $\acute{a}$ re proprie“.

Aceste t $\acute{o}$ te s $\acute{u}$ nt $\acute{u}$ adev $\acute{e}$ rate. Dar ceea ce nu e adev $\acute{e}$ rat $\acute{u}$, este, c $\acute{a}$ purtarea lui $\acute{i}$ ntre compatrio $\acute{t}$ ii un $\acute{g}$ ur $\acute{i}$ asemenea ar produce „ilaritate general $\acute{a}$ “.

Or $\acute{i}$ d $\acute{o}$ r „ilaritate general $\acute{a}$ “ a fost $\acute{u}$ $\acute{i}$ nmorm $\acute{i}$ ntarea lui Kossuth Lajos, la care cu excep $\acute{t}$ iunea p $\acute{a}$ r $\acute{t}$ ii celei mai mari a episcopatului catolic $\acute{u}$ un $\acute{g}$ uresc $\acute{u}$ $\acute{s}$ i cu excep $\acute{t}$ iunea guvernului a luat $\acute{u}$ parte $\acute{i}$ nt $\acute{r}$ eg $\acute{a}$ un $\acute{g}$ urimea pref $\acute{a}$ c $\acute{e}$ nd $\acute{u}$ $\acute{i}$ nmorm $\acute{i}$ ntarea ac $\acute{e}$ sta $\acute{i}$ nt $\acute{r}$ o orgie revolu $\acute{t}$ ion $\acute{a}$ r $\acute{a}$?

Ore „ilaritate general $\acute{a}$ “ a $\acute{u}$ fost $\acute{u}$ omagiile, cari le-a $\acute{u}$ primit $\acute{u}$ dup $\acute{a}$ $\acute{i}$ nmorm $\acute{i}$ ntare fiii lui Kossuth dela un $\acute{g}$ urimea $\acute{i}$ nt $\acute{r}$ eg $\acute{a}$, carea s'a prezentat $\acute{u}$ $\acute{i}$ naintea lor $\acute{u}$ $\acute{i}$ n corpora $\acute{t}$ ii monstre, omagii, pentru cari or $\acute{i}$ care rege ar av $\acute{e}$ cuvinte de a invidia pe fiii lui Kossuth?

Ore „ilaritate general $\acute{a}$ “ se p $\acute{o}$ te numi primirea a d $\acute{o}$ ua a lui Kossuth Ferencz $\acute{i}$ n Budapesta $\acute{s}$ i c $\acute{a}$ l $\acute{a}$ tor $\acute{i}$ a triumfal $\acute{a}$, carea a inceput $\acute{u}$ el $\acute{u}$ deun $\acute{a}$ đi $\acute{i}$ n chip $\acute{u}$ ostentativ $\acute{u}$ chiar $\acute{u}$ din Czegl $\acute{e}$ d, din acelu ora $\acute{s}$ u, $\acute{i}$ n care $\acute{i}$ n anul $\acute{u}$ 1848 tat $\acute{a}$ l $\acute{u}$ s $\acute{e}$ u $\acute{s}$ i-a inceput $\acute{u}$ espedi $\acute{t}$ ia de resvr $\acute{a}$ rire a un $\acute{g}$ urilor $\acute{u}$?

P $\acute{o}$ te-se ore numi „ilaritate general $\acute{a}$ “ aceea, c $\acute{a}$ $\acute{i}$ n Czegl $\acute{e}$ d a $\acute{u}$ proclamat $\acute{u}$ pe Kossuth Ferencz de candidat $\acute{u}$ la tronul $\acute{u}$ Ungariei? C $\acute{a}$ ci acolo $\acute{i}$ ntre aprob $\acute{a}$ ri entusiastice a đis $\acute{u}$ $\acute{i}$ n public $\acute{u}$ deputatul $\acute{u}$ Madar $\acute{a}$ sz J $\acute{o}$ zsef, c $\acute{a}$ „a fost $\acute{u}$ odat $\acute{a}$ o er $\acute{a}$ a Hunedilor $\acute{u}$. Ioan $\acute{u}$ Hunade era guvernorul $\acute{u}$ acestei na $\acute{t$ ii $\acute{u}$, $\acute{i}$ nt $\acute{r}$ eg $\acute{a}$ na $\acute{t$ iiunea se alipia cu dragoste de el $\acute{u}$, $\acute{s}$ i dup $\acute{a}$ m $\acute{o}$ rtea lui aleser $\acute{a}$ pe fiul $\acute{u}$ lui de rege. Matia Corvinul $\acute{u}$, fiul $\acute{u}$ guvernorului, s'a f $\acute{a}$ cut $\acute{u}$ rege. Tr $\acute{a}$ desc $\acute{u}$ dect,“ $\acute{i}$ ndrept $\acute{a}$ ndu-se c $\acute{a}$ tr $\acute{a}$ Kossuth Ferencz, „surcelul $\acute{u}$ eroicului conduc $\acute{t}$ ori $\acute{u}$!“

P $\acute{o}$ te-se ore numi „ilaritate general $\acute{a}$ “ aceea, c $\acute{a}$ „Nemzet“, organul $\acute{u}$ cel $\acute{u}$ mai de frunte al $\acute{u}$ guvernului, — strig $\acute{a}$ d $\acute{o}$ r dup $\acute{a}$ procuror $\acute{u}$? Ți- $\acute{a}$ i g $\acute{a}$ sito! El $\acute{u}$ are

sfruntarea de a acoperi cu un $\acute{u}$ cinism $\acute{u}$ „loial $\acute{u}$ “ admirabil $\acute{u}$ proclamarea ac $\acute{e}$ sta cu cuvintele, c $\acute{a}$ „bravul $\acute{u}$ b $\acute{e}$ tr $\acute{a}$ n $\acute{u}$ $\acute{s}$ i-a conces $\acute{u}$ alusiunea ac $\acute{e}$ sta a bun $\acute{a}$ sam $\acute{a}$ — dup $\acute{a}$ m $\acute{a}$ ncare“, adec $\acute{a}$ $\acute{i}$ n stare $\acute{i}$ nvin $\acute{o}$ șat $\acute{a}$, cu t $\acute{o}$ te c $\acute{a}$ t $\acute{o}$ te raporturile spun $\acute{u}$ respicat $\acute{u}$, c $\acute{a}$ Madar $\acute{a}$ sz a rostit $\acute{u}$ cuvintele acelea $\acute{i}$ naintea de pr $\acute{a}$ nz $\acute{u}$ la bineventarea solemn $\acute{a}$ $\acute{i}$ nsufletit $\acute{a}$ a lui Kossuth Ferencz.

S $\acute{o}$ rtea tronurilor $\acute{u}$ $\acute{s}$ i $\acute{i}$ mp $\acute{e}$ r $\acute{a}$ țiilorlor $\acute{u}$ este $\acute{i}$ n m $\acute{a}$ na lui Dumneđeu. Dea bunul $\acute{u}$ Dumneđeu s $\acute{a}$ ne $\acute{i}$ nel $\acute{a}$ m $\acute{u}$, c $\acute{a}$ nd $\acute{u}$ din semnele timpului conchidem $\acute{u}$, c $\acute{a}$ tronul $\acute{u}$ e amenin $\acute{t}$ at $\acute{u}$.

$\acute{I}$ nt $\acute{r}$ aceea Rom $\acute{a}$ nii s $\acute{u}$ nt $\acute{u}$ liniștiți, $\acute{s}$ i totu $\acute{s}$ i s $\acute{u}$ nt $\acute{u}$ priviți $\acute{s}$ i tractați ca $\acute{o}$ meni primejdioși pentru patrie! Ei s $\acute{u}$ nt $\acute{u}$ loialii, $\acute{e}$ r compatrio $\acute{t}$ ii lor $\acute{u}$ un $\acute{g}$ ur $\acute{i}$ serb $\acute{a}$ toresc $\acute{u}$ pe ficiorul $\acute{u}$ $\acute{s}$ i ideile revolu $\acute{t}$ ionariului Kossuth, $\acute{s}$ i totu $\acute{s}$ i Un $\acute{g}$ urii s $\acute{u}$ nt $\acute{u}$ credincioși, $\acute{e}$ r pe Rom $\acute{a}$ nii ministrul $\acute{u}$ cel $\acute{u}$ dint $\acute{a}$ iu al $\acute{u}$ monarchiei $\acute{f}$ i timbr $\acute{e}$ z $\acute{a}$ de iredent $\acute{i}$ ști! Ce ironie!

Interpele $\acute{t}$ ia dlui Dr. N. Șerban $\acute{u}$. — $\acute{I}$ n ședin $\acute{t}$ a din 7 a c. dl $\acute{u}$ N. Șerban $\acute{u}$ a $\acute{i}$ ndreptat $\acute{u}$ $\acute{i}$ n casa deputațiilor din Budapesta ministrului E $\acute{o}$ t $\acute{v}$ os urm $\acute{a}$ toarea interpele $\acute{t}$ ie:

„Onorat $\acute{a}$ Cas $\acute{a}$! $\acute{I}$ nc $\acute{a}$ $\acute{i}$ naintea de inceperea ferilor $\acute{u}$ am fost $\acute{u}$ $\acute{i}$ nsinuat $\acute{u}$ d $\acute{o}$ ue interpele $\acute{t}$ ii c $\acute{a}$ tr $\acute{a}$ ministrul $\acute{u}$ de culte $\acute{s}$ i instruc $\acute{t}$ iune. Dup $\acute{a}$ ce $\acute{i}$ nse la schimbarea cabinetului domnul $\acute{u}$ fost $\acute{u}$ ministru a r $\acute{e}$ mas $\acute{u}$ afar $\acute{a}$ din combina $\acute{t}$ iune, $\acute{s}$ i $\acute{i}$ ndat $\acute{a}$ s'a $\acute{i}$ nchis $\acute{u}$ $\acute{s}$ i sesiunea, nu m $\acute{i}$ -am putut $\acute{u}$ face acele interpele $\acute{t}$ ii. Neschimb $\acute{a}$ ndu-se baza interpele $\acute{t}$ iiilor mele, fie-m $\acute{i}$ permis $\acute{u}$ a le face acum.

„ $\acute{I}$ n actualele mele interpele $\acute{t}$ ii, adreseate domnului ministru al $\acute{u}$ cultelor $\acute{u}$ m'am estins $\acute{u}$ la trei cauze, cari s $\acute{u}$ nt $\acute{u}$ $\acute{i}$ n str $\acute{i}$ ns $\acute{a}$ leg $\acute{a}$ tur $\acute{a}$.

„1. De ce scaunul $\acute{u}$ mitropolitan $\acute{u}$ din Blaș $\acute{u}$ nici p $\acute{a}$ n $\acute{a}$ acum nu e $\acute{i}$ ntregit $\acute{u}$?

„2. Din ce cauz $\acute{a}$ a fost $\acute{u}$ oprit $\acute{a}$ ținerea congresului bisericesc $\acute{u}$ gr. cat. convocat $\acute{u}$ pe 4 Iunie a. c.? — Și

„3. De ce nu s'a conces $\acute{u}$ convocarea

congresului bisericesc $\acute{u}$ gr. or., care ar fi trebuit $\acute{u}$ convocat $\acute{u}$ la Sibiu $\acute{i}$ nc $\acute{a}$ pe 1 No- vembre?

„ $\acute{I}$ n ce privește punctul $\acute{u}$ I. al $\acute{u}$ interpele $\acute{t}$ ii mele, tre- buie s $\acute{a}$ accentuez $\acute{u}$, c $\acute{a}$ scaunul $\acute{u}$ mitropolitan $\acute{u}$ dela Blaș $\acute{u}$ e vacant $\acute{u}$ de 2 ani $\acute{s}$ i 4 luni, $\acute{s}$ i 1 an $\acute{u}$ $\acute{s}$ i 7 luni a $\acute{u}$ trecut $\acute{u}$, de c $\acute{a}$ nd $\acute{u}$ conform $\acute{u}$ autonomiei bisericesci $\acute{s}$ i constitu $\acute{t}$ ii statului a $\acute{u}$ fost $\acute{u}$ alese 3 persoane pentru denumire.

„Acum de no $\acute{u}$ $\acute{i}$ ntreb $\acute{u}$ pe on. dn $\acute{u}$ ministru al $\acute{u}$ cultelor $\acute{u}$, de ce $\acute{i}$ nt $\acute{a}$ rđie cu ac $\acute{e}$ st $\acute{a}$ denumire atunc $\acute{u}$, c $\acute{a}$ nd $\acute{u}$ credincioșii gr. cat. ar fi $\acute{i}$ ndestulit $\acute{u}$ cu numirea or $\acute{i}$ c $\acute{a}$ ruia (?) dintre cei trei, $\acute{s}$ i mai ales $\acute{u}$ atunc $\acute{u}$, c $\acute{a}$ nd $\acute{u}$ unul $\acute{u}$ dintre acei 3 candidați la scaunul $\acute{u}$ mitropolitan $\acute{u}$ p $\acute{o}$ rt $\acute{a}$ deja o $\acute{i}$ nal $\acute{t}$ ă dignitate bisericesc $\acute{a}$?

„ $\acute{I}$ n ce privește punctul $\acute{u}$ II $\acute{s}$ i III al $\acute{u}$ interpele $\acute{t}$ ii, $\acute{i}$ nsemn $\acute{u}$ numai c $\acute{a}$ congresele inten $\acute{t}$ ionate ar fi fost $\acute{u}$ ținute, — respective a $\acute{u}$ fost $\acute{u}$ convocate, pe bas $\acute{a}$ legal $\acute{a}$, auto- nomic $\acute{a}$.“

Kossuth Ferencz $\acute{s}$ i politica bisericesc $\acute{a}$ a guvernului. — „Fej $\acute{e}$ rmegeyi Napl $\acute{o}$ “ din 5 a c. đice, c $\acute{a}$ guvernul $\acute{u}$ de aceea las $\acute{a}$ pe Kossuth Ferencz $\acute{s}$ i pe ceilalți kossuthiști declarați, s $\acute{a}$ -ș $\acute{i}$ fac $\acute{a}$ de cap $\acute{u}$, pentru c $\acute{a}$ orgiile lor $\acute{u}$ s $\acute{u}$ nt $\acute{u}$ binevenite pentru a asigura reușita politice $\acute{i}$ inimice biserice $\acute{i}$. $\acute{E}$ t $\acute{a}$ ce scrie f $\acute{o}$ ea numit $\acute{a}$:

„Ca guvernul $\acute{u}$ la ivirea unei cestiuni kossuthiste n $\acute{o}$ ue s $\acute{a}$ seduc $\acute{a}$ poporul $\acute{u}$ $\acute{s}$ i s $\acute{a}$ țin $\acute{a}$ $\acute{i}$ n șac $\acute{u}$ corona, $\acute{i}$ n contra acestui lucru totdeuna vom $\acute{u}$ lua pozi $\acute{t}$ ie energic $\acute{a}$.

„C $\acute{a}$ ci spre ce e bun $\acute{a}$ misiunea fiului lui Kossuth cel $\acute{u}$ mare, a lui Kossuth Ferencz, pe carea a venit $\acute{u}$ s $\acute{a}$ o sevr $\acute{a}$ șesc $\acute{a}$ $\acute{i}$ n Ungaria? Spre aceea, ca s $\acute{a}$ -ș $\acute{i}$ p $\acute{o}$ t $\acute{a}$ continua $\acute{s}$ i deplini politica sa descreștin $\acute{a}$ toare. Kossuth $\acute{s}$ i deputații cei ce- $\acute{i}$ form $\acute{e}$ z $\acute{a}$ alaiul $\acute{u}$ cu al- lerele sale de independen $\acute{t}$ ă, s $\acute{u}$ nt $\acute{u}$ saturați cu ide $\acute{i}$ asemenea politice $\acute{i}$ liberale a guvernului. Guvernul $\acute{u}$ le d $\acute{a}$ acestora m $\acute{a}$ n $\acute{a}$ liber $\acute{a}$, pentru c $\acute{a}$ scie, ceea ce Kossuth Ferencz a $\acute{s}$ i declarat $\acute{u}$, c $\acute{a}$ la poporul $\acute{u}$ un $\acute{g}$ uresc $\acute{u}$ numele Kossuth $\acute{i}$ nc $\acute{a}$ tot $\acute{u}$ mai are farmec $\acute{u}$. La noi cestiunea dreptului public $\acute{u}$, 48 s $\acute{u}$ nt $\acute{u}$ numai utopie de a d $\acute{o}$ ua m $\acute{a}$ n $\acute{a}$, mom $\acute{e}$ l $\acute{a}$, cu care

$\acute{i}$ ntimpl $\acute{a}$ ri, cu excep $\acute{t}$ iunea dlui Dulfu, care le-a mai schimb $\acute{a}$ t $\acute{u}$. Dovad $\acute{a}$, c $\acute{a}$ pretutindenea poporul $\acute{u}$ povesteste cu mult $\acute{u}$ drag $\acute{u}$ lucrurile aceste, spune cu pl $\acute{a}$ cere aceste „ispr $\acute{a}$ vi“, cari oglindesc $\acute{u}$ $\acute{i}$ n curat $\acute{a}$ lumin $\acute{a}$ caracterul poporului rom $\acute{a}$ nesc $\acute{u}$ aș $\acute{a}$, cum e el $\acute{u}$, plin $\acute{u}$ de veselie $\acute{s}$ i istețime. Si nu 13, nici 24, nici 25 s $\acute{u}$ nt $\acute{u}$ „ispr $\acute{a}$ viile“ aceste, ci num $\acute{e}$ rul lor $\acute{u}$ nesf $\acute{a}$ rșit $\acute{u}$.

„A f $\acute{a}$ cut $\acute{u}$ el $\acute{u}$, nu e vorb $\acute{a}$, $\acute{s}$ i pe urm $\acute{a}$ de-ale lui „Glume $\acute{s}$ i dr $\acute{a}$ cii multe: dar de-ași sta eu, s $\acute{a}$ v $\acute{e}$ spu $\acute{i}$ u „P $\acute{a}$ n' la una t $\acute{o}$ te, t $\acute{o}$ te, c $\acute{a}$ te el $\acute{u}$ a sevr $\acute{a}$ șit $\acute{u}$: „Povestirea-m $\acute{i}$ nici odat $\acute{a}$ nu ar mai av $\acute{e}$ sf $\acute{a}$ rșit $\acute{u}$.“

(Pag. 256).

„Faptele lui P $\acute{a}$ cal $\acute{a}$, cari se abat $\acute{u}$ dela acest $\acute{u}$ caracter $\acute{u}$,“ scrie mai departe Man- giuca, „s $\acute{u}$ nt $\acute{u}$ numai abusu $\acute{u}$ de concept $\acute{u}$ $\acute{s}$ i $\acute{i}$ nteleger $\acute{e}$.“ Și asta, pentru c $\acute{a}$, đice dsa $\acute{i}$ n citatul $\acute{u}$ studi $\acute{u}$, „P $\acute{a}$ cal $\acute{a}$ rom $\acute{a}$ nesc $\acute{u}$, dup $\acute{a}$ faptele sale judecat $\acute{u}$, nu incepe, nu lea inițiativa nici c $\acute{a}$ nd $\acute{u}$ asupra vre-unui om $\acute{u}$ spre a- $\acute{i}$ face r $\acute{e}$ u moral $\acute{u}$ ori material $\acute{u}$, el $\acute{u}$ r $\acute{e}$ șbun $\acute{a}$ $\acute{s}$ i pedepsește numai faptele ori tendințele rele ale altora, $\acute{i}$ ndreptate asupra lui s $\acute{a}$ u asupra altor $\acute{u}$ $\acute{o}$ meni“.

Aș $\acute{a}$ de exemplu $\acute{i}$ n c $\acute{a}$ ntul $\acute{u}$ I, III, VII —XIV, XVIII—XX, XXIII—XXIV nu se spune, dec $\acute{a}$ t $\acute{u}$ cum $\acute{i}$ și r $\acute{e}$ șbun $\acute{a}$ asupra fraților $\acute{u}$, cari a $\acute{u}$ voit $\acute{u}$, s $\acute{a}$ -l $\acute{u}$ $\acute{i}$ neșe la $\acute{i}$ mp $\acute{a}$ rțirea

moștenirii p $\acute{a}$ rintești; ori pedepsește nesatul $\acute{u}$ dup $\acute{a}$ avere s $\acute{a}$ u r $\acute{e}$ utatea preste m $\acute{e}$ șur $\acute{a}$ a unui pop $\acute{a}$, care $\acute{i}$ și tracta f $\acute{o}$ rte r $\acute{e}$ u slujile $\acute{s}$ i chiar $\acute{u}$ $\acute{s}$ i fraților $\acute{u}$ lui P $\acute{a}$ cal $\acute{a}$ le-a t $\acute{a}$ iat $\acute{u}$ nasurile, $\acute{s}$ i aș $\acute{a}$ mai departe.

$\acute{I}$ n c $\acute{a}$ ntul $\acute{u}$ al $\acute{u}$ XV-lea scap $\acute{a}$ pe o mir $\acute{e}$ s $\acute{a}$ „tin $\acute{e}$ r $\acute{a}$, cu doi ochi ca d $\acute{o}$ ue mure“, care era silit $\acute{a}$ de p $\acute{a}$ rinti, s $\acute{a}$ se m $\acute{a}$ rite dup $\acute{a}$ un $\acute{u}$ „slut $\acute{u}$, b $\acute{e}$ tr $\acute{a}$ n $\acute{u}$, dar cu avere“.

Și pe l $\acute{a}$ ng $\acute{a}$ ac $\acute{e}$ sta autorul $\acute{u}$ intercal $\acute{e}$ z $\acute{a}$ cu mult $\acute{a}$ m $\acute{a}$ estrie apr $\acute{o}$ pe $\acute{i}$ n fiecare c $\acute{a}$ nt $\acute{u}$ frumoșe $\acute{i}$ nv $\acute{e}$ ț $\acute{a}$ turi, sc $\acute{o}$ se din nesf $\acute{a}$ rșita $\acute{i}$ ntelepciune natural $\acute{a}$ a poporului rom $\acute{a}$ nesc $\acute{u}$, cuprins $\acute{a}$ $\acute{i}$ n lungul $\acute{u}$ șir $\acute{u}$ al $\acute{u}$ proverbelor $\acute{u}$ n $\acute{o}$ stre.

Aș $\acute{a}$ la pag. 10:

„Lucru vechi $\acute{u}$! Ceva p $\acute{a}$ rintii dup $\acute{a}$ m $\acute{o}$ rte unde las $\acute{a}$,

„Rar $\acute{u}$ se $\acute{i}$ ntimpl $\acute{a}$ -acolo $\acute{i}$ n urm $\acute{a}$ s $\acute{a}$ mai fie pace $\acute{i}$ n cas $\acute{a}$.“

Or $\acute{i}$ la pag. 13, c $\acute{a}$ nd $\acute{u}$ cu $\acute{i}$ mp $\acute{a}$ rțirea vacii — Na! v $\acute{e}$ pl $\acute{a}$ ce-acum? — P $\acute{a}$ cal $\acute{a}$ incepu r $\acute{i}$ đ $\acute{e}$ nd $\acute{u}$ s $\acute{a}$ đic $\acute{a}$,

„— Prea mult $\acute{u}$ cine vre s $\acute{a}$ aib $\acute{a}$, se alege cu nimic $\acute{a}$! —“

Apoi la pag. 30, c $\acute{a}$ nd $\acute{u}$ tre- buie s $\acute{a}$ fug $\acute{a}$ din sat $\acute{u}$, dup $\acute{a}$ ce a $\acute{u}$ omorit $\acute{u}$ pe popa, ce le $\acute{i}$ mprumutase m $\acute{e}$ șura, cu carea voia $\acute{u}$ s $\acute{a}$ $\acute{i}$ mpart $\acute{a}$ banii aflați $\acute{i}$ n scorbura stejarului:

„— Ce se facem $\acute{u}$, — đise d $\acute{i}$ nsul $\acute{u}$, — dac' aș $\acute{a}$ s $\acute{a}$ nimerit $\acute{u}$?

„S $\acute{o}$ re vreți mere $\acute{u}$ s $\acute{a}$ fie? Vine $\acute{s}$ i c $\acute{a}$ te-o furtun $\acute{a}$! . . . .

„Bog $\acute{a}$ ția $\acute{s}$ i cu tihna rar $\acute{u}$ pot $\acute{u}$ s $\acute{a}$ stea $\acute{i}$ mpreun $\acute{a}$! —“

S $\acute{a}$ u la pag. 88, unde e vorb $\acute{a}$ de necasurile, ce l'a $\acute{u}$ ajus $\acute{u}$ pe popa cel $\acute{u}$ r $\acute{e}$ ut $\acute{a}$ cios $\acute{u}$, murindu- $\acute{i}$ de odat $\acute{a}$ $\acute{s}$ i soția $\acute{s}$ i un $\acute{u}$ copil $\acute{u}$:

„Veđi, or $\acute{i}$ ce s'ar đice, geaba! . . Tot $\acute{u}$ nu dorme Dumneđeu

„Nu lovesc $\acute{e}$ El $\acute{u}$ pe nimeni cu m $\acute{a}$ ciuca $\acute{i}$ n cap $\acute{u}$ deodat $\acute{a}$,

„ $\acute{I}$ nse nici nu scap $\acute{a}$ nimeni pe p $\acute{a}$ m $\acute{i}$ nt $\acute{u}$ de-a lui r $\acute{e}$ splat $\acute{a}$.“

Asemenea la pag. 157, unde spune despre nevasta lui P $\acute{a}$ cal $\acute{a}$:

„C $\acute{a}$ tv $\acute{a}$ timp $\acute{u}$, cum đice vorba: „Sita n $\acute{o}$ u $\acute{a}$ $\acute{i}$ n cui $\acute{u}$ se pune“,

„Cu nevast $\acute{a}$ -sa P $\acute{a}$ cal $\acute{a}$, duse-o via $\acute{t}$ ă de minune. $\acute{I}$ nse tot $\acute{u}$ o vorb $\acute{a}$ đice: „Boii se cunosc $\acute{u}$ la jug $\acute{u}$,“

„Pe Rom $\acute{a}$ n $\acute{u}$, ce p $\acute{o}$ te, nu-l $\acute{u}$ scit, p $\acute{a}$ n' cu el $\acute{u}$ nu $\acute{i}$ ntri $\acute{i}$ n plug $\acute{u}$.“

O frumoș $\acute{a}$ descriere a soției sale $\acute{i}$ nt $\acute{a}$ lm $\acute{i}$ nt $\acute{u}$ la pag. 158, pe carea o l $\acute{a}$ s $\acute{a}$ m $\acute{u}$, s $\acute{a}$ urmeze spre m $\acute{a}$ ng $\acute{a}$ ere b $\acute{a}$ rbaților $\acute{u}$ n $\acute{e}$ c $\acute{a}$ điti: „Un $\acute{u}$ cusur $\acute{u}$ avea ea numai, c $\acute{a}$ era cam rea de gur $\acute{a}$,

„C $\acute{a}$ nd $\acute{u}$ se $\acute{i}$ ntimpl $\acute{a}$, s $\acute{a}$ - $\acute{i}$ sar $\acute{a}$ de vre-un $\acute{u}$ lucru mai ales $\acute{u}$,

să aducă pe popor în cursă liberalismului. Într'aceea corona își păzește un punct de mănecare destul de conservativă, și guvernul încă totuși mai nutrește îndoieli, că oare face-se-va lege din politica bisericească? Chiaru binevenit este Kossuth Ferencz. Guvernul citează deci pe toți demonii anilor 48 și 49 în Burgul din Viena: dacă voru fi alegeri nouă, e sigură, că și poporul, care se împotrivesce politicii bisericești, va trece în partidul independentist, și atunci e în primjdie tronul Habsburgilor. Răul acesta se poate curma numai prin centralizare, prin administrația de stat.

„Partidul independentist trebuie să se frângă cu ori ce preț; de aceea a fost elu puternic și până acum, pentru că în autonomia comitatelor și confesiunilor și-a aflat spriginul său cel mai de frunte. Devisa viitoriului este deci a lua dela popor autonomia, a uni totuși puterea în mâna alor optu ministri, cari apoi făcându-se slugile centralizației, sub numele de „ministeriu ungueresc responsabil” să guverneze Ungaria după norma senatului de locotenentă.

„Etă nascerea cesaropapismului, melodia viitoriului. Guvernul ungueresc responsabil independent în hațna de husar a lui Bach, care amăgesce josu poporul, amăgesce susu corona. Acolo pactează cu Kossuth, aci cu Germanii, numai ca să pôtă asupra biserica catolică, carea conscie fiindu de independența sa spirituală totdeuna a sciutu trage la răspundere pentru decăderea morală și materială a țerei cauzată prin liberalismu.

„Acestu guvern, acestu Kossuth să-i crești deci, popor ungueresc, și să-ți închiști ochii înaintea acelu jugu mai nou, pe care ți-lu gătescu în taină pe grumazi.”

Așa „Fejérmegyei Napló”. Noi nu ne putem uni întru tôte cu părerea lui despre misiunea lui Kossuth Ferencz în serviciul guvernului. Noi scimă, că guvernul actual este francmasonu, ăra francmasoneria are de scopu supremu răstărnarea tronurilor întocmai ca și pe a altarelor. Etă ce scrie fôea apponyistă „Nemzeti Ujság”:

„Trebuie să se privească de lucru firescu, că nu numai partidul independentist,

ci chiaru și partidul guvernamental concuță întru a-lu serbători (pe Kossuth Ferencz). Presidentul partidului guvernamental din Aradu lucră în privința acêsta numai în deplină solidaritate cu partidul guvernamental liberalu. Mulțămita recunoscătoare și consecința firăscă a alianței politice din cei doi ani din urmă trebuie să o vești totdeuna în aceea, că partidul independentist și partidul guvernamental la alegeri și la demonstrațiunile politice pretutindenea lucră mână în mână, și că Kossuth Ferencz, care simțesce întru sine o chemare politică mare și și-a prețptu de țintă eluptarea independenței Ungariei cu mijloce legale, pacifice, nu voesce o minoritate, ci o majoritate și de aceea vede bucuros ori ce alăturare și primisce mai bucuros spriginul guvernului și alu partidului lui, după ce prietinia guvernului li neteșesce calea, ăra alăturarea liberalilor întăresce partidul lui și slăbesce majoritatea dela cârmă. Ce dice ore ministrul președinte la istoriile acestea, și ce raporturi dă elu adevăratului rege despre situație, noi nu ne putem închipui, după ce noi nu dispunem de practica cea cu două fețe a liberalilor.”

Solidaritatea acêsta a guvernului și a partidului lui cu kossuthiștii nu e numai poveste. Dôr însuși președintele partidului guvernamental din dietă b. Podmaniczky a dîșu odată următoarele: „În politică omul de multe ori este silitu a cerca pe ocoliri și căi laterale, deși nu să ajungă îndată la ținta cea mai de căpetenie, totuși celu puțin să se apropie de ea mai tare. Pornind din acestu principiu fundamental și partidul liberalu alu țerei, avendă înaintea ochilor ținta cea mai de căpetenie, a trebuitu nu numai odată să se îndestulască cu un rezultat de jumătate și să rabde cu liniște impunătoare acusele, cari s'au ridicatu asupra lui.”

Asta vre să dică, că partidul guvernamental are aceeași țintă de căpetenie ca și stînga extremă, numai cătu elu în urmărirea acestui scopu e mai rafinat.

„Ăr acêsta din păcate se 'ntimpla așa de desu, „Diminșta, ziua, sara, căci nimic eș nu-i plăcea „Să se facă 'n casă altfelu, decâtu cum o dicea ea. „Ce dicea din gură dînsa, trebuia să fie sfințu, „De-ar fi spusu macarū prostia cea mai mare pe pămîntu.

„Și era de-ajunsu din voe atâtica elu să-i lésă, „Ca să numai albă 'n urmă totă ziua ticnă 'n casă, „De mânia 'ntro clipită focu ea se făcea și pară

„Și-apoi trage-i, dă-i la cêrtă de cu dori și până 'n sară.”

Preste totu constatăm cu multă bucurie, că „Isprăvile lui Păcală” e una dintre cărțile mai bine scrise și lucrătu cu grije, cătu acțiunea epică ține mereu trezū interesul. Dî Dulfu ne-a făcutu o deosebită plăcere cu broșura acêsta, din care dôr numai aceea nu ne convine, că se satirisază mereu preoții. Ne mângăie înse și aci împrejurarea, că ilustrațiunile îi arată pe toți cu reverenți largi și cu potcapiuri. Se vede, că nu voru fi fostu de-al nostri.

Din totă povestirea acêsta ne-au plăcutu mai multu cânturile VIII—XV și cântul XVII, cari suntu pline de hazu, fie satirisându pe răutaciosul popă, fie necăjindu și soția, cu carea vedea, că n'o pôte duce.

Neaturală ne-a părutū înse în cântul XXII scena, unde Păcală dă focu la nisce paie în curtea boierului în meșu de nopte.

La strigătul de alarmă se trezesce boierul și alergă afară spăriatū, cocóna înse de abia se ridică de pe ureche:

„Nu-i nimicū, te liniștesce, „Focu-i stînsū. Ia dă-mi inelulū, dragă, și-apoi dormi 'nainte,”

„Ea, mai multū în somnū, ca trezū . . . .” (Pag. 220)

Narațiunea, după cum s'a pututu observa din exemplele citate, e ținută în versuri de câte 15 și 16 silabe. Metrulū e corectū pretutindenea, cu puține greșeli, ca la pag. 39, 45, 116, 211, 248 etc. Limba e populară și frumoasă, lipsită de mulțimea vorbelor străine, de cari întâlnescu cu ridicata în multe scrieri de dincolo. Găsimū și vre-o câte-va vorbe rēd intonate, ca: blăstămă (56), arătū (83 în locū de arătū), pătrunjelū (84), bătū-l'ar (107), le va plăce (în locū de plăcē 148), bătū-i-ar (154) etc.

Sfârșindū recomandăm cartea acêsta, pe carea cetindu-o

gânduri, griji se mai alină, „Și trăimū o clipă două într'o lume mai senină.”

Căci: „Ce ne-amū face, zeū, cu-atâtea griji, povești de n'ar fi 'n lume?”

„Nu-i plăcere, nu-i viață, unde nu-sū povești și glume.”

A.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Proiectele bisericești deja votate de corpurile legiuitoare până acum nu au dobinditū sancționarea Monarchului. Unele foi opoziționale predicū, că Maiestatea Sa nici nu va sancționa acele proiecte, până sustă guvernul actualu, care nu mai are multe zile, ci le va sancționa sub cabinetulū, ce ar fi să urmeze la alu lui Wekerle, spre a-i câștiga aceluia popularitate în țară.

„M. Állam” de o săptămână în totă ziua publică în articlii sei de fondū jurămîntulū de încoronare, prin care regele s'a obligatū, că va apēra nevătēmată credința catolică. De acestu jurămîntū lēgă sperarea, că regele nu va aproba legile inimice bisericei.

Foile mercenare ale firmei „Haas et Deutsch” afirmă, că jurămîntulū depusū ar fi o simplă formalitate fără putere obligătoare. „M. Á.” răspunde, că jurămîntulū și după legea nouă și după a lui Moisi este obligatoriu. O garanță a constituțiunii este jurămîntulū de încoronare. Dacă obligă ori ce promisiune, ce nu se opune moralei, cu atātu mai virtosū obligă jurămîntulū. Și dacă jurămîntulū obligă pe ostașū, cetățēnū, judecatoriu, cu atātu mai multū obligă pe principe. În fine își exprimă sperarea, că iubitulū nostru Domnitoriu nu va accepta principiulū, că jurămîntulū ar fi numai o formalitate.

Roma.

Sfinția Sa Leo XIII în 1 a c. din incidentulū serbării tuturor sfinților a celebratū s. Liturgie în capela sa privată. Semnū, că nu stă rēd în privința sanetății, cum scriu diarele liberale.

Totū Sfinția Sa duce presidiulū și în conferințele, ce se ținū în cauza unirii cu biserica catolică a bisericilor orientale desbinate.

În Vaticanū încă a produsū seriose îngrijiri mórtea Țarului Alesandru III, cu care au ajunsū departe negociațiunile Sfințului Scaunū în cestiunea apērii bisericei catolice în imperiulū rusescū.

Famosulū romanțierū Emilū Zola se află în Roma. Elū a cercatū la ambasada francesă de lângă Vaticanū, să-i mijlocască audiență la Papa.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Kossuth Ferencz, care la sosirea sa în Budapesta a fostu primitu cu omagiū, acum ca și cum elu ar avē să fie regele Ungariei, face călătorii prin țară cercetândū orașele mai însemnate. Duminecă a călătoritū Kossuth în Czegléd, fiindu însoțitū de mai mulți deputați independentiști. La gară a fostu primitu cu mare solemnitate. Primulū discursū și-l'a ținutū fiulū lui Kossuth Lajos în piața „Kossuth”. Elū a dîșu: „De cândū a fostu aici tatălū meu (1848—9), s'au schimbatū împrejurările. Atunci a trebuitū să se manțină constituțiunea și legile esistente în contra atacurilorū întrarmate,

ați, respectându legile existente, voimă să le schimbăm pe cale legală. Voimă să schimbăm pactul dela 1867, pe care-lu considerăm de periculos pentru viitorul patriei. A schimba legi este un drept cetățenesc. O generație nu poate lega pentru totdeauna generațiile cealalte." După prânz a mai ținut Kossuth F. un discurs, în care a ținut: „Să ne silim a convinge cercurile, cari în continuu nutresc neîncredere față cu idea Ungariei independente, că Ungaria independentă este cea mai sigură basă a tronului. Fost-au timpuri, când nefericirea războiului ar fi măturat casa domnitor, dacă străbunii nostri nu ar fi strigat „Moriatur pro rege nostro!" și nu ar fi salvat pe câmpul de război corona ungară. Vor mai veni timpuri, când casa domnitor va fi avisată la atari jertfe; dară Ungaria numai atunci va urma exemplul străbunilor săi, dacă în rege va afla pe adevăratul rege magiar. Ungaria trebuie să fie stat independent, apoi poate să domnească regele magiar și preste alte țări." Din discursurile acestea se poate cunoște destul de lămurit programul lui Kossuth: el voește uniunea personală.

Cultul lui Kossuth, pe cum se anunță unor diare din Budapesta, a făcut o impresiune neplăcută la curte. Acesta ar fi aplicată a dimitte pe actualul minister unguresc prea angajat Kossuthistilor și a chema în fruntea țerei pe contele Khuen-Héderváry banul Croației.

În ședința din 7 a. c. a dietei președintele în numele dietei unguresce a exprimat condolență asupra morții Țarului ținând, că decedatul domnitor a fost în relații bune cu regele nostru și ca un sprigin și promovator al direcțiunii de pace s'a bucurat de stimă între poporele lumii civilizate. Pentru aceea se cuvine, ca atunci, când simpatia întregi Europe îl însoțește la mormint, (Murmur și contradicții în stînga. Lukács Gyula întrebă: Crede președintele ceea ce cetesce?) și noi să ne aducem aminte cu stimă de el și să ne exprimăm condolența. (Meszlényi Gyula strigă: „E aici Kossuth, acum aduc și pe Muscani!") Thalyi Kálmán reamintind înfrângerea Magiarilor în 1848 și legătura lor de amicitie cu Polonia nu primesc propunerea președintelui. La votare numai independențistii (cu excepțiunea lui Pázmány) nu au votat pentru condolență.

Austria.

Guvernul ține dese conferințe cu reprezentanții cluburilor coaliat spre a stabili un proiect, care să poată servi de basă pentru reforma legii electorale. Discușiunile de până acum înse nu au dus la nici un rezultat pozitiv. Mai ales liberalii se tem de lărgirea dreptului de alegere.

Pe tablele dela judecătoriile din Istria acolo, unde Italianii sunt în majoritate, se făceau inscripțiunile numai în limba italiană. La tânguirea Slovenilor ministrul de justiție a dispus, ca inscripțiunile să se facă și în limba ace-

stora. Italianii au vădută în dispoziția ministrului o injurie, contra căreia au făcut în Triest demonstrații sgomotoase, era deputații italieni amenințați cu ieșirea din coaliție. Guvernul spre a împăca pe Italiani a promis, că nu va introduce pretutindenea și table slovene.

Servițiile Slovenilor guvernul voește să le resplătescă prin înființarea unui gimnaziu sloven în Cili. La acesta se opun din toate puterile Germanii din Stiria.

În parlament s'au început discușiunile cu privire la reforma legii penale.

În ședința din 5 a. c. președintele Chlumecky prin cuvinte emoționate deplânge mărtașă Țarului Alesandru III propunându, ca exprimarea condolenței să trecă la protocol. Pe când vorbea președintele, o parte a deputaților poloni a părăsit sala ședințelor. Deputatul polon din Lemberg Levachowski a protestat contra condolenței ținând: „Protestez contra acestei manifestațiuni în numele națiunii polone, atât de amară asupra de decedatul Țar." Sgomotul provocat prin contradicții din toate părțile a făcut, ca Levachowski să nu-și poată continua discursul. Clubul polon a desaprobat pe acest deputat. El e de origine din Polonia rusă și a fost și el deportat în Siberia.

Franta.

Din Paris se anunță, că între Franța și Madagascar este neevitabil războiul. Guvernul francez va cere spre scopul acesta votarea unui credit de 30 de milioane.

În săptămâna trecută juriul din Paris a condamnat la 20 de ani de carcer pe cei 5 acușati, cari nu s'au prezentat la procesul anarhiștilor.

Căpitanul de artilerie Dreyfus (jidan) a fost arestat, fiind că a tradat unui colonel italian planul de mobilizare al corpului 15 din armata franceză. El de însemnat, că Dreyfus a fost trimis de Franța ca spion în străinătate, dară în loc de a afla el secretele altor state, a tradat secretele țerei sale.

Mărtașă Țarului Alesandru este deplânsă de întregă presa franceză. Țarul Alesandru III totdeauna a fost considerat de un binevoitor al Franței.

Rusia.

Mărtașă Țarului Alesandru III, născut în 10 Martie 1845, care s'a suit pe tron în 13 Martie 1881, când tatăl său Alesandru II a cădută jertfa unui atentat nihilist, a produs o adâncă consternare în totă Europa.

Defunctul împărat era un domnitor iubitor de pace și cu durere față cu poporul său. Curțile domnitor din Europa totă au prescriș doliu din incidentul morții împăratului rusesc.

Imediat după mărtașă lui Alesandru III s'a proclamat de împărat fiul său cel mai mare Nicolae Alesandrovič, născut în 18 Mai 1866, luând numele de Nicolae II. El îndată a primit jurământul marilor duci, al demnitarilor curții și al suitei.

Proclamațiunea noului Țar, după ce anunță în termeni emoționați mărtașă tatălui său, continuă: „În acest trist, înse solemn moment al suirii pe tronul străbunilor nostri ne reamintim testamentul repausatului nostru părinte și pătunși de învățăminte, ce ne dă acest testament, luăm în fața lui Dumnezeu angajamentul de a urmări totdeauna ca scop unic dezvoltarea pacinică a puterii și gloriei scumpei noastre Rusii și a fericirii credincioșilor nostri supuși."

Manifestul termină ordinându a se depune jurământ de fidelitate împăratului și marelui duce moștenitor George Alesandrovič, care va purta titlul de moștenitor, până când căsătoria, ce o va închia împăratul cu principesa Alice de Hessa, Dumnezeu o va binecuvinta cu nascerea unui fiu.

Schimbarea domniei, pe cum se crede, nu va schimba mersul politicii nici interne, nici externe. Noul Țar va urma tradițiunile ereditate dela străbunii săi.

Asia.

Iaponii înainteză între învingeri spre Peking. China a cerut dela Anglia, să-i mijlocască împăcarea cu Iaponia. Acesta înse nu e îndestulă cu condițiunile oferite de China.

La cestiunea noastră.

Dn V. A. Urechia, președintele „Ligei române pentru unitatea culturală a Românilor", a fost rugat în 11 Oct. a. c. de către Dr. Rényi pentru un exemplar din opul său relativ la emigrațiunea magiară sub principele Cuza. Dn Dr. Rényi, fostul președinte al comitetului studenților magiar pentru redactarea „Răspunsului" la Memoriul studenților din România, în scrisoarea adresată lui Urechia accentuează comunitatea de interese între Români și Magiar. Ar simți o mângăere, serie el, dacă cât mai curând din amândou părțile s'ar pute desbrăca armamentul tendințelor șovinistice. Cestiunea română o consideră de o cestiune internă, care are a se deslega de statul ungar; laudă înse lucrarea lui Urechia, care reduce cestiunea prin puterea științei la fundamentele sale istorice; ține, că se ocupă cu viul interes de cestiunea română și are simpatie pentru tot, se e român. Scrisoarea și-o închie cu un călduros: „Să trăiesc unirea româno-magiară!" Acestă sentință a scris-o românește.

Dn Urechia în 18 Oct. a răspuns la politicoasa scrisoară a lui Rényi scriind între altele: „Pe cum termină epistola dtaie cu strigarea „Să trăiesc unirea româno-magiară!" așa am dorit eu de nu mai puțin de 40 de ani din cei 61 ai vieții mele. Acest dor sincer l'am avut și l'am exprimat și în ultima mea broșură, ce cu plăcere și-o ofer. Durere! realizarea acestui dor a fost mereu întârziată, de nu înălătură definitiv. Procedentele fatale ale șovinismului ungar și ale unei rău înțelese idei de stat în ultimii ani au compromis și mai mult frumosul dtaie și al meu dor. — Sunt fericit, că dta ai înțeles, că la București nu se află daco-româniști, neamici

statului unguresc, ei bărbați, cari doresc cu sinceritate înfrățirea cu magiarii în interesul propriei și comune conservări. Inse această înfrățire a Românilor din România cu Ungurii nu este posibilă, pe câtă timp durează sistemul practicat aici în Ardeal. Nu umplându temnițele cu Români, supuși credincioși ai coronei magiare, — putem ajunge noi, să ne vedem dorul împlinit. Apoi accentuează necesitatea confederațiunii Carpato-Balcanice, care singură ne poate asigura în contra colosului de nord, și închie cu o urare pentru unirea româno-magiară și triumful conceptului unui stat polietic și federativ.

„Pesti Napló“, organul cumpărat al firmei „Haas et Deutsch“, succind sensul scrisorii dlui Urechia o consideră de o imblândire a activității dezvoltate de Liga culturală.

„Tribuna“ publică în 4 a c. un articol intitulat „Modeste întrebări“, în care după ce se tângue, că frații noștri din regat se amestecă în viața și activitatea partidului nostru național, continuă: „Astăzi nu mai e nici chiar un secret public, că guvernul român a trimis în țara noastră o sumă de bani considerabilă. Doi bărbați de stat cu poziții înalte, contele Kálnoky și Dimitrie Sturdza, au vorbit în public despre acești bani. . . . . Avem noi, partidul național, care nu a primit nici un ban, avem noi nevoie să ascundem lucrul? . . . . . Se afirmă, că ei au fost destinați pentru ajutorarea bisericilor și a școlilor. . . . . Dacă au fost bani pentru biserici, pentru ce sumele au fost primite de bărbați, cari au fost atât de ostili susținerii Memorandului? Era prin acest fapt guvernul român nu s'a amestecat în viața și activitatea partidului național?“

Noi credem, că prin „modestele sale întrebări“ nu face „Tribuna“ nici un serviciu cauzei naționale, și numai regreta putem, că se tractează publice despre lucruri de natură delicată și apte de a provoca susceptibilități și poate chiar disensiuni în sinul partidului național, la care, pe cum scim noi, aderă și acei bărbați, cari nu au aflat în 1892 de oportuna susținerea fără amânare a Memorandului.

„Românul“ și după el și alte foi liberale din București publică, că ministrul plenipotențiar al României la Paris, dl. Ioan Lahovari, ar fi intervenit în calitate oficială la directorii unor ziare din Paris, ca să nu mai publice nici un articol sau informație în cestiunea noastră, de-orece situația în Transilvania este liniștită, și este o completă înțelegere între guvernul român și cel din Budapesta în cestiunea națională. Directorii dela „Journal des Debats“ și dela alte două ziare ar fi scris președintelui ligii române despre intervenirea dlui I. Lahovari.

Scirile aceste în adevăr îngrijitoare „Timpul“ din 3 a c. le califică de infamii, față de cari patriotismul unui bărbat ca I. Lahovari n'ar avea nevoie de a fi apărât.

Apoi declară categoric, că „ministrii României în străinătate nu fac nici un demers de ori ce natură, fără a fi autorizați de guvernul lor. Dl. I. Lahovari nu este acela, care ar transgresa la această regulă primordială. Prin urmare să se scie, că dl.

I. Lahovari nici autorizat, nici neautorizat, n'a făcut pe lângă vre-ună țiară franceză vre-un demers relativ la cestiunea Transilvaniei, ne cum pentru a contrecara o acțiune, în care guvernul român nu poate să aibă nici un amestec.

„Tote scirile răspândite în această privință nu sunt decât invenții răutăcioase și tendențioase, pe cari ori ce bun român nu le poate privi decât cu dispreț, ce merită.“

Noi sperăm, că dacă e nefundată grăua acasă a trădării de nație, ce se face dlui Lahovari, însuși se va declara și va reduce la adevărata lor valoare scirile răspândite.

La faimele despre pretinsele scrisori, ce le-ar fi primită președintele ligii din Paris, dl. Urechia declară în „Naționalul“, că „la președința Ligii n'au venit scrisori dela nici un domn Delaunay ori Delaunag și nici dela trei redactori francezi“. E dureros, că unele ziare opoziționale din București une ori se folosesc de cestiunea noastră numai spre a lovi în actualul guvern.

Convocare.

Despărțimentul III din Făgăraș al „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român“ își va ține adunarea sa generală ordinară în 18 Novembre a. c. st. nouă la 2 ore p. m. în Făgăraș în sala Otelului „Lauritsch“, la care cu onoare se invită toți membrii și binevoitorii acestei Asociațiuni, ca să participe câtă mai numeroși.

Programa se va distribui în ziua adunării.

Din ședința subcomitetului despărțimentului III ținută în Făgăraș la 4 Nov. 1894 st. n.

Iuliu Dan
secretariu.

Basilu Rață
direct. desp.

Noutăți.

Din Arhidieceză. On. Iuliu Nistoru, revisorul Esactoratului arhidieceșan, a fost numit și capelan în Blășu. — Il. Sa Episcopul Gherlei Dr. Ioan Szabó în 28 Octombrie a. c. a ordinar de preoți pe clericul absolut arhidieceșan Nicolau Visoli, numit administrator parochial în Netotu vicariatul Făgărașului, Iuliu Ilianu, numit cooperator în Grindu tractul M. Uioarei, Ioan Popu numit adm. parochial în Petea și filia Logicu tractul Catinei, Ioan Botzanu numit adm. par. în Agărbiciu tractul Mediașului, Iuliu Laslo numit adm. par. în Szt. Lőrincz și filia Șardu tractul Murășului, Simeon Chibulcuteanu numit adm. par. în Țăgșoru tractul Catinei, și Ioan Săndor numit adm. par. în Szt. Erzsébet și filia Bodogaia tractul Odorheiului.

Denumiri. Dr. Eugen Branu, vice-notariu la judecătoria cercuală din Abrud, a fost numit subjude la judecătoria cercuală din Téca. — Notariul dela tribunalul din Désu Elie Cismașu a fost numit de subjude la judecătoria cercuală din Ciacova.

Avansamente în armata comună. Cu 1 Nov. au fost avansați următorii ofițeri români: La gradul de locotenent-colonel maiorii Iuliu Stanca (reg. inf. 50), Nicolau Cena (comandant al școlii militare din Karthaus), Paul Toma (reg. inf. 19) și Victor Cupșa (profesor la școala militară superioară din Viena). La gradul de maior căpitanii Nicolau Marinu (reg. inf. 63) și Leonu Gregorovic (reg. inf. 80). La gradul de căpitan cl. II au fost promovați locotenentii Ioan Germanu (reg. inf. 50), Oscaru Cristea (reg. inf. 63), George Fleșeriu (reg. inf. 50), Iuliu Bogdanu (reg. inf. 46) și Mihail Vlădaru (reg. art. 19). Locotenentii au fost făcuți sublocotenentii Ioan Goica (reg. inf. 31), Ioan Bradu (reg. inf. 43), Aureliu Căpitanu (reg. inf. 43), George Domasneanu (reg. inf. 43) și Danil Popu (reg.

inf. 64). Sublocotenentii au fost numiți aspiranții Corn. Frențu, Toma Manciu și Ioan Baciu. Medicii de cl. II Iustin Colbasi și Albinu Popu au fost numiți medici de regiment clasa I. Maiorul auditoru Ioan Mihailtanu dela tribunalul militar din Ponoru e numit judecătoria de instrucție la al VII-lea corp de armată.*

Casina română din Blășu înființată încă la 1863 s'a reorganizat. Inteligența românească din locu a ținut Mercuri în 7 a c. o ședință în cestiunea casinei alegând biroul, care constă din dnii Gavrila Popu canonic, președinte, Dr. Augustin Bunea vice-președinte, Gavrila Precupu notariu, Dr. B. Hossu economu, L. Br. Hodoșu casariu, Ștef. Popu controlor și Aur. P. Bota bibliotecariu. S'a mai alesu un comitet de 12 membri. Cu reorganizarea casinei române avem în Blășu cu o instituție culturală mai multă. Dorița cea mai ferbinte ne este, ca această și alte instituții de caracter românesc să fie spriginite cu sinceritate de toți Români, căci nu e de ajuns numai a ne luda cu simțemintele noastre naționale, ci spre a folosi nației trebuie să fim și pururea gata a sprigini și promova ori ce întreprinderi cu caracter național românesc. Fapte, nu vorbe late, așteptă nația dela noi. Pentru Reuniunea de consum încă ne-am entusiasmatu toți, când era să se înființeze, și totuși o parte a inteligenței române din Blășu și juru cu propria daună materială și morală nici până aici nu dă spriginu convenită acestei instituții. Dacă Reuniunea de consum prosperază, meritul este alu poporului nostru dela sate, care cu bucurie cercetază „Bolta cea românească“. Străinii din Blășu, cari nu dispun nici pe departe de capitalul intelectual și material, de care ne bucurăm noi, țin aici o casină. Cu atât mai virtosu vom pute să o facem noi acesta, dacă ne vom sci însuși în realitate pentru scopuri românești. Noi așteptăm, ca toți inteligenții români din Blășu și juru să se insinue la biroul casinei române spre a fi înscriși între membrii ei.

Dl. Dr. Corneliu Diaconovich, fostul proprietariu-editoru al ziarului „Dreptatea“, cu ultima Octombrie s'a retras dela conducerea acestui ziar și s'a reforsu în Sibiu la postul său de secretariu al „Albinei“, de unde a avutu concediu pe un an. Activitatea dlui Dr. Diaconovich în Timișoara a fost încoronată de succes, căci a fondat un ziar, care cu zel și pricepere luptă pentru promovarea intereselor noastre culturale și politice. Din 1 a c. Dl. Dr. Valeriu Branice nu e numai redactor responsabil, ci și editoru al „Dreptății“. Nu ne îndoim, că sub conducerea acestui talentat publicist foa va progresa în direcțiunea apucată.

Școlă de stat în Micăsasa. Pe 27 a lunii trecute comitetul comunei Micăsasa de lângă Blășu a fost conchemat în ședință extraordinară în urma scriptei oficialului protopretorial din Hususeu emanate pe baza convocării comitetului administrativ al comitatului Tîrnavei mici. Ședința a fost presidată de însuși protopretorele Gyárfás Károly. Singurul obiect a fost primirea alor 5% după contribuțiune și 12 fl. pe an la fondul regnicolar de pensiune în favorul edificării școlii de stat. Amărit înse a ieșit protopretorele din comună. A avutu pro abia 2 voturi (representantele curții Radák și preotul reformatu), er contra 16 voturi. A și declarat în comitetu, că a sciutu fără carte, că comitetul va fi contra. E de însemnat, că în Micăsasa mai sunt încă 2 școli, una gr. cat. și alta reformată. Pentru cine se planuesce a treia?

Magiarii își caută vechea patrie. La propunerea contelui Zichy Jenő pe anul venitoriu se va întreprinde în Asia orientală o expediție, în care vor lua parte mai mulți etnografi și linguiști magiari. Expediția va cerceta cu deosebire deșertul Gobi și ținutul Himalaya spre a afla până la serbarea mileniului patria străveche a Magiarilor.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardélü.

B.

Săborul micü.

(Continuare.)

Petru Maiorü despre săborul micü. Petru Maiorü, precum amü vëdütü, s'a acupatü cu cestiunea originii săborului mare din biserica românească din Ardélü, și l'a esplicatü așa, cum a aflatü cu cale. Cu originea săborului micü inse nu s'a ocupatü. Pentru aceea nici nu scimü, că ce părere a avutü elü despre originea săborului micü din biserica românească din Ardélü. Ocupându-se Petru Maiorü și cu originea săborului micü, tare credemü, că ar fi fostü silitü să-și schimbe și părerea despre originea săborului mare.

Amü vëdütü adecă în tractatulü anteriorü, că Petru Maiorü consideră săborul mare de unü surrogatü alü sinódelorü mitropolitane. Canónele orientale adecă prescriü, ca mitropolitulü în fiecare anü să țină odată sinodü cu episcopii supuși șieși.

Fiindü-că mitropolitulü din Ardélü inse nu avea episcopi supuși șieși, așa ținea sinodulü prescriü de canóne cu protopopii, cari și fără de aceea suntü următorii chorepiscopilorü anticü. Prin acésta mitropolitulü românească din Ardélü după părerea lui Petru Maiorü împlinea prescrierile canónelorü orientale, și săborul mare se putea numi o instituțiune orientală. Amü vëdütü inse, că suntü false și suppositiție tóte premisele istorice și juridice ale părerii acesteia alü Petru Maiorü.

În confusiune mare ar fi ajunsü inse Petru Maiorü, dacă ar fi cercatü mai departe să esplice pe calea asta și săborul micü.

Săborul micü, precumü amü vëdütü deja, era unü sinodü compusü din protopopulü și din preoțimea tractuală. Dacă inse protopopii în Ardélü erau surrogatii episcopilorü, dacă săborul protopopilorü cu mitropolitulü în frunte era sinodulü orientälü mitropolitanü, atunci sinódele protopopesci erau sinóde diecesane, cari le ține episcopulü cu preoțimea sa, érá în Ardélü protopopulü ca surrogatü episcopului, cu clerulü sëü.

Acum canónele orientale cunoscü, ce e dreptü, sinóde mitropolitane compuse din mitropolitulü și episcopii sëi. Nu cunoscü inse de locü sinóde diecesane compuse din episcopulü și clerulü sëü. Și totuși sinódele protopopesci sau săborul micü alü bisericei românești din Ardélü nu potü fi considerate după părerea lui Maiorü decâtü de sinóde diecesane, în care protopopulü ca surrogatü alü episcopului se sfătuesce cu clerulü sëü.

Cercându darä Petru Maiorü să esplice din acela-și principii săborul micü, din care a esplicatü și săborul mare, va să dicä din aceea, că protopopii în Ardélü erau surrogatii episcopilorü, și aveau tótä jurisdicțiunea episcopescă, ar fi trebuitü să susțină a) că săborul mare este sinodulü mitropolitanü prescriü de canónele orientale, va să dicä o instituțiune rësăritenă, cum a și susținutü, b) că săborul micü este sinodulü diecesanü necunoscutü de canónele orientale, prescriü inse de canónele apusane, va să dicä o instituțiune apusană.

Prin acésta inse ar fi ajunsü la conclusiunea aceea bastardă, că în biserica românească din Ardélü unü săborü este instituțiune rësăritenă, érá celalaltü instituțiune apusană.

Confusiunea i-ar fi fostü și mai mare, dacă ar fi cercatü să afle, că pe ce cale a intratü instituțiunea apusană în biserica românească din Ardélü.

Cu câtü mai ușorü ar fi fostü a căuta și pentru săborul mare și pentru săborul micü o singură origine.

La rezultatü destulü de certü ar fi ajunsü, dacă asemănându sinodalitatea bisericei românești din Ardélü cu a celei calvinesci totü din Ardélü și cu cea din Pravilă, ar fi constatatü cu privire la săborul micü, că

1. Săborul micü usitatü în biserica românească din Ardélü ca și săborul mare n'are nici o basă canonică în Pravilă și dreptulü orientälü nici în privința persónelorü, din care era compusü, nici în privința atribuțiunilorü de dreptü, ce le avea, și ori ce încercare de a-lü aduce în consonanță cu dreptulü orientälü este și va rămâne zădarnică.

2. O instituțiune asemenea săborului micü alü bisericei românești din Ardélü nu aflămü la nici unulü din popórele, ce s'aü ținutü și se ținü de biserica rësăritului, și cu deosebire nu

¹⁾ Can. 8 Trullanü, Can 6. Conc. VII din Pravilă. În originalü la Pitra op. cit. tom. II. pag. 28 și 108.

aflămü la Românii din Moldova și România, deși comerțul bisericescü între eli și Românii din Ardélü a fostü destulü de viü.

3. Asemănarea, dacă nu chiarä identitatea săborului micü alü bisericei românești din Ardélü cu synodus partialis alü calvinilorü din Ardélü în secolulü 16 și 17 este netăgăduită.

Ce este darä mai firescü, decâtü din premisele aceste destulü de secure, a deduce, că săborul micü alü bisericei românești din Ardélü este o instituțiune născutä sub influința calvină?

Cu greü credemü, că cu doveđi istorice ni-se va puté proba vre-odatä, că săborul micü în forma cunoscută va fi existatü în biserica românească din Ardélü și înainte de era calvină, și chiarü și de s'ar dovedi acésta, originea săborului micü n'ar fi liberă de influința apusană, după ce și synodus partialis alü calvinilorü din Ardélü nu este alta decâtü synodus archidiaconalis latinu din evulü mediü.

* * *

Păreri false despre săborul micü. Dr. I. Crișanü. Ca și săborul mare nefindü nici săborul micü studiatü în natura și originea lui, s'aü născutü și divulgatü și despre elü unele păreri false.

Așa repausatulü profesorü din Sibiu Crișanü ¹⁾ se miră, că calvinii nu i-aü împedecatü pe Românii din Ardélü în ținerea sinódelorü, și prin urmare și a săborului micü. A întrelăsatü inse cu totulü a cerca mai întâiü, că ore săborul micü existat-a în biserica românească din Ardélü încă înainte de epoca calvină. Cercându inse se dovedescă pe cale istorică lucrulü acesta, tare credemü, că n'ar fi onoratü pre principii calvinesci cu elogiulü, că n'aü împedecatü pe Românii în ținerea săborului micü, ci mai multü s'ar fi miratü, că Românii din Ardélü așa ușorü aü primitü în organismulü bisericei lorü o instituțiune calvinescă.

Darä profesorulü Crișanü mai cade și în o altă greșală cu privire la săborul micü. Susține adecă despre săborul micü, că acela era consistoriulü de lângă mitropolitulü și constă numai din câțiva asesori aleși de săborul mare și întăriți de principele țerei. ²⁾ Va să dicä săborul micü era o specie de reprezentanță constantă a săborului mare.

Absolutü nu scimü, că pe ce și-a pututü întemeia profesorulü Crișanü părerea acésta. Nicăiri n'amü aflatü, că consistoriulü de lângă mitropolitulü să se fi numitü: săborü micü, ci pretutindenea amü aflatü, că săborü micü se numea sinodulü tractualü protopopescü.

Profesorulü Crișanü cetindü și combinându lucrurile destulü de superficialü, pentru părerea sa se provócä la unü titlulü din Zaconicü, care ar suna astfelü: despre săborul micü, și apoi fără de a dovedi chiarü cu nimicü susține, că acestü săborü micü era consistoriulü de lângă mitropolitulü.

Titlulü din Zaconicü inse „despre săborul micü” la care se provócä profesorulü Crișanü nu sună așa, cum îl citézä elü, va să dicä „despre săborul micü”, ci sună „despre săbórele micü ale eparfielorü”. ³⁾ Înșuși cuvintulü săborü pusü în titlulü în pluralü arată, că erau mai multe săbóre micü în Ardélü, pre cândü consistoriulü lângă mitropolitulü putea fi numai unulü. Érá împrejurarea, că și cuvintulü eparfie în titlulü acesta este pusü în pluralü, arată, că erau mai multe sub mitropolitulü, și aceste nu aü pututü fi decâtü tractele protopopesci.

Dacă ar fi cercatü înțelesulü cuvintului: eparchie de pre timpurile acele, ar fi aflatü, că eparchie se numeau tractele protopopesci. Așa curëndü după timpulü scrierii Zaconicului în canonü 19 alü sinodului dela 1700 se cetescü următoarele:

„Care protopopi vorü face săborü de eparchie, și care popä nu va veni la săborü . . . .” ⁴⁾ din cari evidentü se vede că eparchie era tractulü protopopescü.

Asemenea în actele sinodului dela 1742 cetimü următoarele: „Fiecare protopopü să stringä săborü de eparchie”, ⁵⁾ cari éráși arată evidentü, că eparchie se numea tractulü protopopescü, și așa „săborul micü alü eparfielorü” nu póte fi consistoriulü mitropolitului.

Este mirare, că profesorulü Crișanü nici nu a cetitü titlulü

¹⁾ Beitrag zur Geschichte der kirchlichen Union der Rumänen in Siebenbürgen unter Leopold I. »Inaugural Dissertation« Sibiu 1882 pag. 14.

²⁾ Op. cit. pag. 16 și 37.

³⁾ Acte și Fragmente de T. Cipariü pag. 258.

⁴⁾ Petru Maiorü »Ist. bis. Rom.«

⁵⁾ »Acte sinodali« de I. M. Moldovanü tom. I. pag. 148.

acesta din Zaconic, cum se cuvine, nici n'a cercat, ce era atunci eparfia, căci altcum n'ar fi putut susține, că săborul mic se numea consistoriul de lângă mitropolitul.

Ba profesorul Crișan cu superficialitatea merge și mai departe.

A cercat adecă să dovedească, cumcă cum era compus consistoriul de lângă mitropolitul, pe care el îl numește săborul mic. Spre scopul acesta se provoacă la următoarele cuvinte din Zaconic: „Avu'ta acésta mitropolie totdeauna grijitori și titori cu ajutorii; érá titori adevérați și jurați s'au rînduit în Vlădicia mitropolitului Sava Brancovici“, ¹⁾ și la cuvintele următoare tot din Zaconic: „și alte legi, cari se facă fără de săborul mare, Vlădica cu titorii și cu jurații.“ ²⁾ Din cuvintele aceste deduce Crișan, că titorii și jurații aceștia forma consistoriul de lângă mitropolitul, și a doua, că consistoriul acesta se numea: săborul mic.

În ună altă tractat vomă aréta, ce erau titorii și jurații aceștia. Din cuvintele citate din Zaconic chiar de loc nu putem scote, cum a putut Crișan deduce, că corporațiunea lor era aceea, ce se numește săborul mic. Precum vomă vedé înse mai târziu, Crișan a voit cu ori ce preț, să dovedească, că biserica românească din Ardél înalte de s. unire era organizată după principiile statutului organic alui Șaguna.

Dr. Gregoriu Siasî despre săborul mic. Dr. Gregoriu Siasî în ună tractat despre sinode publicat în Nr. 1—5 din „Sionul român“ dela 1865 amintit deja mai sus la pag. 61 vorbind despre sinodele protopopesci sau săborul mic că și Șaguna nu a putut aduce în favorul lor nici un singur canon orientat. Asta nu l-o luăm în nume de rău, căci de unde nu e, nici Dumneșu nu lea. Ar fi trebuit înse să spună franc, că sinodele protopopesci, sau săborul mic nu este o instituțiune basată pe dreptul orientat. Prin acésta ar fi scutit pe mai mulți, dară mai cu samă pe sinodul electoral dela 1868 de compromisiunea, la carea s'a espus considerându sinodele protopopesci sau săborul mic, când funcționază ca foră de judecată, de o instituțiune orientat, cum se vede din totă spiritul acéstu sinod electoral.

Canonicul dela Lugos Gavrilă Pop și un anonim despre săborul mic. Canonicul Gavrilă Pop numește asemenea săborul mic consistoriul episcopului după s. unire compus din 12 asessori aleși dintre protopopi fără a se provoca la nici un document, ³⁾ cu tóte că Petru Maior pe acești 12 asessori îi numește adunarea celor 12 bărbați, ce închipuieau săborul mare, și nu-i numește: săborul mic.

Anonimul autor al epistolei unui Român transilvăneș în

¹⁾ Totă acolo pag. 257 din jos.

²⁾ Totă acolo pag. 257 la începutul tractatului.

³⁾ O privire scurtă prete senatul episcopilor din diecesă rom. gr. cat. transilvăneș în „Sionul român“ Nr. I din 1865.

afaceri eclesiastice și scolastice amintit la pag. 56, concede de o parte, că săborul mic se numea și sinodul tractual protopopesc. Și în acésta are deplină dreptate. Înse de altă parte susține și el, că săborul mic se numea și săborul mare, când nu se putea aduna complet. ¹⁾

Se esprima despre lucrul acesta în chipul următor:

„Obvenia adecă unele afaceri bisericesci întefitoré, care nu suferia amânare până la conchemarea sinodului (săborului mare), ori că împrejurări de pacea și liniștea publică, de es. resbele, epidemii împedecă conchemarea sinodului la timpul său. — Decî pentru resolvirea afacerilor atinse și pertractarea agendelor curente, era datină legală, că arhiepiscopul să adune la sinod 1. pe consistoriul său, 2. pe cei 12 jurați ai săborului mare pe lângă mitropolit, 3. pe curatorii, ctitorii laici ai bisericei, 4. pe protopresbiterii și deputații tractuali, căfi putea lua parte după timp, loc și împrejurări, și să țină săborul mic, adecă sinodul parțial. Înse în aceste sinode nu se pertractău cause generalé de ale bisericei d. e. alegerea de arhiepiscop, afaceri atingătoare de drepturile, cadințele și prosperitatea întregi biserice, a clerului întreg și a credincioșilor, pentru că aceste erau rezervate sinodului mare.“

Cetind lucrurile acestea, ar cugeta omul, că autorul cine scie pe ce documente istorice se basază, când vorbește așa categorice. Și totuși ceea ce nu odată s'a întâmplat în puțina noastră literatură, ce o avem despre lucrurile bisericesci, autorul nu aduce nici un document cât de mic spre a-și dovedi asertul acesta așa de lung. Petru Maior a tractat în istoria sa instituțiunile noastre bisericesci mai însemnate, precum săborul mare, adunarea celor 12 bărbați, cari închipuieau săborul mare și altele. De săborul mic în înțelesul anonimului nostru nu scie chiar nimic.

Altcum nu e de mirat, că autorul nostru anonim vorbește așa categoric despre lucruri închipuite. La pag. 6 de pildă vorbește despre congresul bisericesc ca despre o „instituțiune străveche în biserica noastră“, și dice totuși, că congresul acesta „n'are trecut cunoscut de noi“. Dacă nu-l cunoștem trecutul, de unde scim, că e străvechi?

Autorul nostru anonim vorbind despre săborul mic îl numește sinod parțial, cum îl numesc calvinii. De unde se vede, că terminul usitat la calvinii la fost cunoscut. Dacă acum în loc de a se perde în închipuirii și în polilogisme, ar fi asemănat săborul mic din biserica românească din Ardél cu synodus partialis din biserica calvină din Ardél în vécult 16 și 17, n'ar fi avut lipsă să alerge la nisce aserte așa bizare, că săborul mic era un săbor mare ciuntit, fără de a pute aduce nici cea mai mică dovadă istorică. Ci atunci ușor ar fi aflat, că săborul mic este synodus partialis al calvinilor.

* * *
(Va urmă.)

¹⁾ Pag. 11.

Frați și surori.

De Iulio Diniz.

(Continuare.)

Când ale revederii valuri de bucurie generală din casa lui Iosé das Dornas începură a se mai potoli, Pedro invită pe fratele său la o preumblare. Daniil băgă de samă, că Iosé nu se mișcă dela locul său, și de aceea întrebă mirându-se:

„Tata nu voește, să vină cu noi? Eă scid, că dînsul bucuros mergea sara la preumblare.“

„Lasă-mă pe mine, iubitul meu,“ dise Iosé das Dornas trăgându a viclenie din ochi, „unde Pedrinho voește, să mērgă cu tine, — acolo, ha, ha, bătrânii nu au loc de fel.“

„Ce dise tata?“ întrebă Daniil în timpul preumblării lor de-a lungul unei liveți frumoșe.

Pedro zimbă.

„Eă te voi conduce la mirésă mea,“

dise el cu fală, „la cea mai frumoșă fată din sat, ce puțin așa este privită de toți.“

Daniil răspunse din inimă:

„Asta este cea mai minunată surprindere, ce ai putut-o ave pentru mine; ceva mai plăcut pentru mine ca o frumoșă cumnătică abia îmi pot cugeta. Cum îți chēmă alésa, Pedro?“

„Clarinha das Meias, — îndată țvom ajunge la casa ei.“

Cetitoriul și mai mult încă cetitorea va aștepta de sigur, ca să se misce ore ce în inima lui Daniil la amintirea numelui Meias, căci acesta era dór și numele Guidei. Dar cu părere de rău trebuie să constat, că acésta nu s'a întâmplat. Daniil face din cap prietinos, înse nepăsătorii la amintirea numelui fiitorei sale cumnate, și totu așa de nepăsătorii se apropie de casa, în care locuesc ocrotitele parochului. El își fuméză cu deosebită poftă cigareta și privește îndrășneț în fețele cele sănătoșe și voioșe ale

fetelor, pe cari le întâlnea. Nimica nu era mai departe de tinerul medic, decât a se lăsa răpit de amintirile tinerețelor. Și totuși îl duruse odinoră despărțirea cea amară de Guida, totuși cugetase adese ori la ea în timpul studiilor sale. Înse acésta cugetare din an în an totu mai tare slăbise, pentru că alte figuri vedu studentul nostru, mai strălucite decât a sermanei păstorite, pentru carea el ca băet abțise de preoție.

Acum ajunseră la locuința fetelor. Pedro conduce pe fratele său prin vestibulul întunecos și strigă:

„Clarinho.“

O voce forte blândă și melodiósă răspunde:

„Clara va veni îndată, senhor Pedro, — postese numai înlăuntru.“

Pedro primesce invitarea și intră în odaia cea mare din parter. Daniil cam șovăește a intra. El doarește, să vadă pe femeia cu glasul cel plăcut, care atât

de tare se deosebesce de alu celorlalte locuitorii ale satului. Inse ea nu-i face acosta plăcere, ci dispare in intunerecul vestibulului.

Pedro pe cum era preocupat, firesce ca numai acelea obiecte din odaea copileloru le areta fratelui seu, cari proviniau dela Clara ori stau in strinsu raportu cu ea.

„Si cartile acestea?“ intraba Daniilu si arata spre o scandura aplicata la perete, pe carea era asedat biblioteca cea mica a Guidei. „Au nu tu diceai, ca tatalu miresei tale a fostu tesiaru?“

„Aşa e, Danielsinho.“

„Apoi dara ce a voit elu cu aceste, de pe cari judecandu s'ar pare, ca a fostu dascalu?“

Clara, care tocmai intru in odae, dispenseza pe Pedro de raspunsu.

„Buna sara, senhoriloru.“ dice ea si-si intinde amindouora manuta sa bruneta si plina. „Ce face tata Iosé?“

Daniilu, care in Porto, — celu putin asa afirma elu si amicii sei, — se facuse unu cunosctoriu finu de femei, privesce cu ochi esaminatori la cumnata-sa si se declara in launtrulu seu in modu forte recunosctoriu asupra alegerii, ce a facutu o frate-seu. Elu dice cu glasu tare cateva cuvinte magulitoare, prea magulitoare pentru inima dispusa spre jalousie a lui Pedro, si multamita inimii deschise a Clarei conversarea indatata se pune la cale.

Deodat intraba Pedro:

„Unde s'a ascunsu astadi soru-ta, Clarinho? Dor nu e bolnav?“

„Tu ai o soru?“

Daniilu se mira in taina de sine insu-si, catu de usoru li cadea intimulu „tu“.

„Si facu ce soru!“ raspunse Clara cu ochi stralucitori. „Nu sci, ce e mai mare intr'insa, intelegiunea ori bunatatea inimii. Parintele Pereira nici odata nu o pote lauda destulu.“

„Of, of!“ face Daniilu nitelu cam necredetoriu.

„Da, ea este grozavu de invetata,“ se amesteca si Pedro, „si pe langa aceste este ea iubirea si bunatatea insa-si. Preafericita Feciora sa pazesca in totu timpul pe Guida.“

„Aminu!“ dice Clara punendu-si cu pietate manile laolaltu.

„Guida,“ gandi Daniilu, si cu iutimea fulgerului trecu prin capulu lui aducerea aminte de mica pofitoare de sciinta de pe dlima. Ganduri nehotarite i-se gramadescu

in capu, curiositatea faa cu glasulu celu placutu din vestibulu i-se atita de nou.

Deocamdata curiositatea lui facu nu afla potolire.

„Senhorita Guida nu-mi va face placerea, sa se arete?“ intraba Daniilu.

Clara elatina din capu.

„Margaridinha nu e tocmai sanetosu, ea lucră prea multu,“ raspunse dinsa.

„Atunci pote ca va lipsi si la esfolhada?“ observu Pedro si se gatesce de ducu.

„Nu credu, ca va pute sa lea parte,“ dise Clara cam intristata. „Ea intr'adeveru pareu adl de totu palidu la faa. — Si acum nopte buna, senhores. Me inchinu de sanetate din tota inima lui tata Iosé, si rugati-ve bunulu Dumneeu dimpreuna cu mine, ca Guida catu mai curendu sa alba si ea parte de unu bunu barbatu. Dascalu totu nu e de dinsa.“

„Si ospetele indoite suntu lucruri minunate,“ adause Pedro.

Clara zimbesce, Daniilu zimbesce, toti trei isi scutura manile. Daniilu se departeza in graba si nu se mira, ca Pedro numai dupa catava vreme li urmeza. Este elu ocupatu de vre-o problema sciintifica, ori dora se perde in vechi amintiri?

XI.

Esfolhada! — Dacu masina de sfarmitu cu gretosulu seu mirosu de oleiu isi va face cale si in celu mai micu satu portughesu si cu brațele sale uriasu intr'unu sfertu de ora va sfarmi atatea ori atatea hectolitre de cucuruzu, atunci voi ficiiloru si feteloru, cari conveniti la jocu si la saltu si desfaceți de pe tutei darulu celu aurulu alu lui Dumneeu, veti fi de prisosu, atunci mai bine veti folosi timpul cu cetirea diareloru ori cu clavirulu.

Candu Pedro das Dornas era mire, nu se scia inca nimica despre masinile pentru sfarmirea cucuruzulu. Esfolhada se facea inca dupa obiceiulu stramosescu, vreu sa dicu, aceea era o petrecere populara, ce se ținea pe rindu la casele țeraniloru mai bogati.

Preste putina vreme dupa sosirea lui Daniilu se adunara la Iosé das Dornas la esfolhada. Pe arie erau gramesti forte mari de tutei de cucuruzu, cari trebuiau sa se sfarmesca in cea mai mare veselie de catra cei adunati.

Grupe singuraticu isi umplura deja cersurile. Dar altele, mai alesu copile tinere, se distinsera astadi prin o lene deosebita,

si intre ele mai multu bruneta Francisca da Esquina, carea stralucia intr'unu peptariu nou carmesinu aretandu-senespusu de increduta.

Pedro ispravua inspectiunea supremu la esfolhada, in vreme ce betranulu Iosé si Clara faceau dupa putinta onorurile, adeca imbiau pe ospeti cu mancari si beuturi, si Daniilu le vinia intru ajutoriu, mai alesu candu sosia cate o fatu forte frmosa. Elu era asemenea unu fluture, care sbora dela floru la floru, inse nicari nu se opresce pe mai multu vreme. Era distrasu si miscatu de diverse sentimente, cari ilu impedeau intru a lua din totu sufletulu parte la serbarea populara. Ilu tortura simtulu, ca elu nu se potriveste mai multu in acestu cercu socialu.

Chemarea lui de o cam datu nu-i oferia nici o mangaiare. Modulul de a-si pune sciinta in praxa nu-lu putea afla. Afara de aceea, doria, sa alba in curendu ocupatiune indestulitoare si sa ducu unu modu regulatu de viata.

(Va urma.)

Editoru si redactoru raspundetoru:

Dr. Victoru Szmigelski.

(29) 1—?

Anuntu de esarendare.

Bunulu comassatu dela Cenade in estensiune de 1078 jugore, carele este proprietatea fondulu basilitanu din Blasu, impreuna cu tote superedificatele de locuitu si economice si cu 20 de drepturi de pasunatu in pasunea comunalu se da in arinda pe calea licitatiunii publice pe periodulu de 6 ani, incependu din 1 Ianuariu 1896.

Licitatiunea se va ține la 5 Decembre a. c. st. n. la 9 ore a. m. in curtea metropolitana.

Doritorii de a licita au a depune unu vadiu de 10% dela suma de strigare de 3500 fl. v. a.

Nu mai oferte sigilate provedute cu vadiulu de 10%, in cari se va oferi o suma fixa, si oferentele va declara, ca cunosce conditiunile licitatiunii, se voru lua in considerare, si aceste inca numai intru atata, intru catu celu putin cu trei zile inainte de ziua licitarii se voru fi substernutu P. V. Consistoriu metropolitau din Blasu.

Conditiunile de licitatiune si pana atunci se potu vede in cancelaria subscribulu.

Blasu in 8 Novembre n. 1894.

Vasilu Olteanu
advocat.

Cu deosebita stima cutezu a incunoscinta pre Veneratulu Cleru greco-catolicu, ca precum si pana acum lau asupra-mi gatirea de

Iconostase, amvone, altare

si alte obiecte de ale instruirii interne a bisericeloru, in ce privesce lucrulu de mesariu si de sculptoru, de colorare respective de marmorisare si de provedere cu icone sante, dimpreuna cu asedarea aceloru obiecte in faa loculu, precum si renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescu cu placere.

Iconostasele ridicate de mine in bisericile greco-catolice au castigatu recunoscere deosebita, si tote me indreptatescu la sperarea, ca Veneratulu Cleru me va impartasi ocaasionalmente de prețuita-i incredere. Silinta mea se va indrepta tot-deuna intr'acolo, ca si de aci inainte sa meritu renumele celu bunu, care mi-l'am castigatu pana acum.

Prin tarifulu de zone disparendu departarile, prin acosta capacitatea de concurenta mi-s'a maritu.

Rugandu-me pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ianuariu 1892

cu deosebita stima

Carolü Müller,

auritoru si fabric. de recuis. bisericesci.

(6) 38—52